

UAF
De heer M. Seighali
Postbus 14300
3508 SK UTRECHT

Kenmerk: 201700257

Den Haag, 5 april 2017

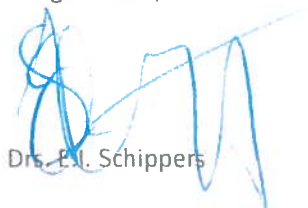
Geachte heer Seighali,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'E.I. Schippers', written over a faint circular stamp or watermark.

Drs. E.I. Schippers

201700258

de Nationale
ombudsman

Mevrouw drs. E.I. Schippers
Informatieur
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Tel: (070) 356 35 63

Fax: (070) 360 75 72

bureau@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer

(070) 356 35 61 IW/gn

Datum

5 APR 2017

Ons nummer

201702720

Uw brief

Uw kenmerk

Bijlagen

1

Behandelend medewerker

mw. I.M. Wilke

Onderwerp

Oproep aan het nieuwe kabinet

Geachte mevrouw Schippers,

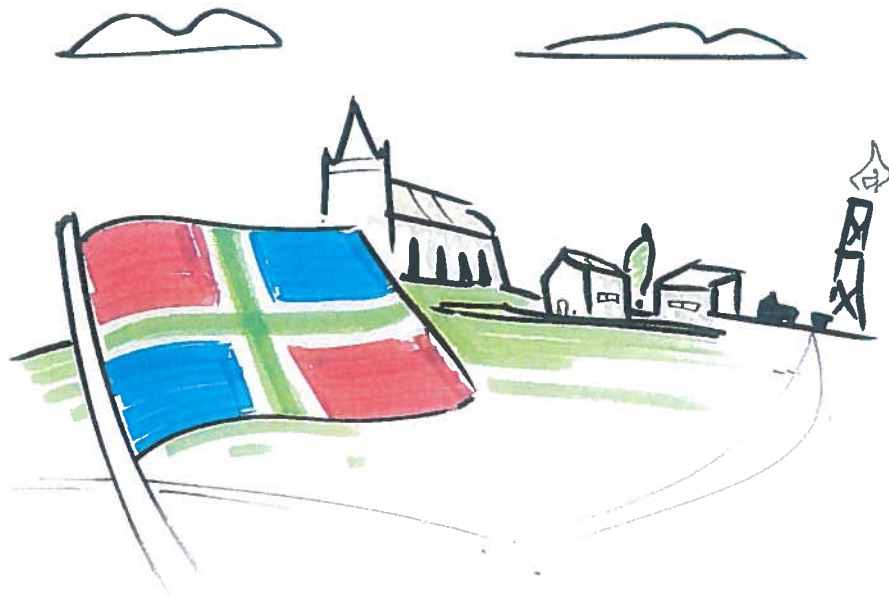
Hierbij ontvangt u mede namens de Kinderombudsman Margrite Kalverboer onze oproep aan het nieuwe kabinet. Met deze oproep vragen wij het nieuwe kabinet om de Groningers in het gaswinningsgebied serieus te nemen zodat geïnvesteerd kan worden in herstel van vertrouwen. De Kinderombudsman en ik maken ons grote zorgen.

Een afschrift van deze oproep zal ik vandaag ook aan de Voorzitter van de Tweede Kamer sturen met het verzoek het onder de aandacht te brengen van de vaste Kamercommissie van Economische Zaken.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

**Aan het nieuwe Kabinet:
Een fundament met scheuren. Stop met bouwen op wantrouwen en neem Groningers serieus!**

"We zitten hier niet te wachten op sprookjes ", Er zit een gepantserd plafond tussen noodkreten van ons Groningers en waar deze bij de overheid terechtkomen", "Er zat een ziel in mijn huis", de inwoners van het Groninger aardgasgebied zijn boos, teleurgesteld en voelen zich door de overheid in de kou gezet. Zij beseffen heel goed de omvang en complexiteit van de aardgaswinning en de gevolgen daarvan. Maar het fundament van vertrouwen tussen burgers en overheid vertoont inmiddels grote scheuren. Terwijl er de komende jaren nog heel veel moet gebeuren (zoals versterking van de huizen en voorbereiding op mogelijk nieuwe aardbevingen). Vertrouwen is het cement van elke relatie en daarom een noodzakelijke voorwaarde om samen te werken aan de toekomst in het gaswinningsgebied. De Kinderombudsman en Nationale ombudsman maken zich dan ook grote zorgen. De gesprekken die wij de afgelopen weken met inwoners van het Groninger aardgasgebied voerden, laten een diepe indruk achter. Groningen heeft Nederland nodig, inwoners van het Groninger aardgasgebied vragen zich af of Nederland voor hen nog wel een veilig thuis is.

De gevolgen van de aardbevingen hebben een grote impact op het dagelijks leven. Mensen ervaren de regie over hun eigen leven kwijt te zijn. Ze hebben geen grip meer op de veiligheid in hun eigen huis, dorp en het gebied waarin ze wonen; kunnen niet voor een andere baan kiezen omdat hun huis onverkoopbaar blijkt of maken zich zorgen over de veiligheid van hun kinderen. Mensen geven aan dat zij zich aan de kant voelen staan, als het gaat om het afhandelen van de schade aan hun huis en de manier waarop daarmee wordt omgegaan: "Het gaat in een tempo van een slak die achteruit loopt"; "Er is geen ruimte voor maatwerk".

Veel Groningers hebben het vertrouwen in de overheid verloren. De overheid is er voor de burger. En niet andersom. Burgers rekenen op een betrouwbare overheid. Zodra de overheid de burger uit het zicht dreigt te verliezen en mensen in de verdrukking komen, dan spreekt de Nationale ombudsman de overheid hier op aan.

We staan aan het begin van nieuwe kansen. Nieuwe kansen, met een nieuw aan te treden kabinet. We moeten leren van voorgaande jaren en daar lessen uit trekken. Groningers verdienen een volmondig "Ja, wij staan dichtbij u" en een haarscherpe, concrete blik op de toekomst. De Groningers in het aardgasgebied willen dat u voor hen voelbaar en concreet maakt naar welke toekomst zij kunnen uitkijken.

Zonder fundament van vertrouwen is er geen basis voor een constructieve, toekomstgerichte relatie; waarin mensen er op kunnen rekenen dat afspraken worden nagekomen en zij elkaar in woord en daad oprecht in de ogen kijken. Er is een onwerkbaar situatie ontstaan, terwijl er de komende jaren nog heel veel moet gebeuren.

Daarom acht ik concreet het volgende noodzakelijk:

1. Herstel van vertrouwen

Wees betrouwbaar in gedrag en woorden. Erken oprecht en met compassie dat wat er in Groningen is gebeurd, gebeurt en nog gaat gebeuren. Bied ruimte voor emoties, luister naar de verhalen en neem de bewoners serieus. Wees niet de laatste die luistert!

2. Verantwoordelijkheid bij de Rijksoverheid

Geef concreet invulling aan de zorgplicht van de rijksoverheid voor de inwoners van Groningen, die geconfronteerd worden met de lasten van de gaswinning en aardbevingsproblematiek.

Neem actief de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gaswinning en pak de rol aanspreekpunt te zijn voor Groningers op. En neem de schadevergoedingen en het schadeherstel zelf ter hand.

3. Veiligheid inwoners voorop

Stel de veiligheid van de inwoners voorop. Zet in op en vaart achter versterking van huizen en ga na op welke manier de gaswinning substantieel kan worden verminderd. Alleen op die manier laat de overheid zien de zorgen van bewoners van Groningen over hun veiligheid serieus te nemen en de veiligheid van inwoners bij komende aardbevingen zoveel mogelijk te garanderen.

4. Ruimhartige schadevergoeding en herstel

Maak een gemakkelijke, coulante en onafhankelijke procedure om schade van inwoners te vergoeden of herstellen. Daarbij is het van belang dat er één procedure is om te voorkomen dat inwoners de weg kwijt raken of van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Beoordeel de schadegevallen vanuit een menselijk en ruimhartig uitgangspunt, heb aandacht voor het gegeven dat een huis voor de bewoner meer waarde heeft dan alleen het financiële aspect en ga uit van vertrouwen in de betrokkene.

5. Transparantie

Wees transparant over de risico's en de gemaakte keuzes om de schijn van willekeur te voorkomen. Verstrek duidelijke informatie over procedures, activiteiten, verbanden tussen diverse betrokken instanties en overlegvormen. Maak vooraf duidelijk op welke manier burgers eventueel in bezwaar of beroep kunnen gaan tegen een besluit of op welke wijze zij een klacht in kunnen dienen.

6. Maatwerk

Verbeter de mogelijkheden voor inspraak en participatie sterk. Inwoners dienen in belangrijke mate inspraak te hebben bij de keuzes die rond de versterking of het herstel van hun woning gemaakt worden.

Breng de zorgplicht in de praktijk en bied inwoners die hun woning niet kunnen verkopen wegens de verstoorde woningmarkt de helpende hand.

Zorgen van De Kinderombudsman

Ongeveer 30.000 kinderen en jongeren wonen in het aardbevingsgebied. Voor deze kinderen is nog maar weinig aandacht geweest. Onderzoeken en acties van de betrokken partijen richten zich vooralsnog op de gevolgen voor volwassenen. De situatie van kinderen is niet onderzocht. De Kinderombudsman heeft verschillende signalen ontvangen dat de gevolgen van de gaswinning ook een schadelijke invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen.

Vanwege deze zorgen heeft De Kinderombudsman vorige week een onderzoek geopend naar de gevolgen van de aardbevingen voor kinderen.

De Kinderombudsman ziet er op toe dat in Nederland de rechten van het kind worden nageleefd. In de uitvoering van deze taak geeft hij gevraagd en ongevraagd advies aan de overheid en private organisaties. De Kinderombudsman roept daarom het nieuwe kabinet op om bij de aanpak van de gaswinningsproblematiek het Kinderrechtenverdrag na te leven. Het belang van het kind (art. 3 IVRK), het recht op leven en ontwikkeling (art.6 IVRK) en het recht om gehoord te worden (art. 12 IVRK) zijn daarbij van bijzonder belang.

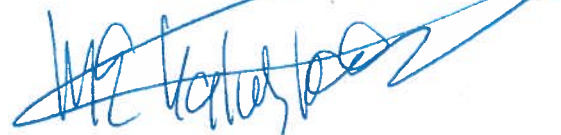
Den Haag, 5 april 2017

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Met vriendelijke groet,

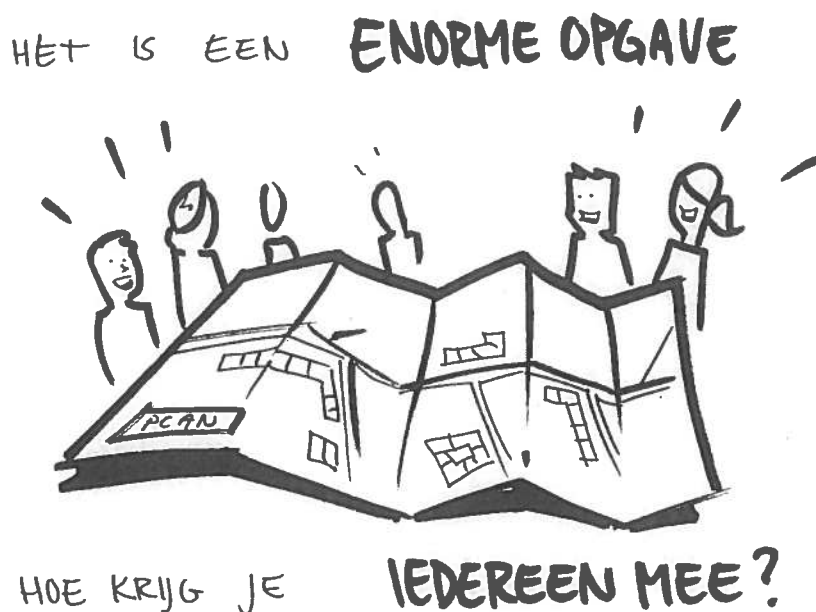
Margrite Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

de Kinderombudsman.
wij laten van je horen

Achtergrond

Hieronder beschrijft de Nationale ombudsman de aanleiding van zijn oproep en licht hij deze ook verder toe. Over de gevolgen van de gaswinning in Groningen is al veel gezegd en geschreven en veel organisaties en overheidsinstanties zijn hier nauw bij betrokken. De Nationale ombudsman volgt de situatie met betrekking tot de gevolgen van de gaswinning geruime tijd en heeft hierover al eerder een rapport uitgebracht met een kritische kanttekening over vertrouwen (bestuurlijke spaghetti 2016/035). Daarin heeft hij ook aangegeven dat hij de situatie zal blijven volgen. Dit en het gegeven dat hij nog steeds klachten en signalen ontving, was voor hem aanleiding om met diverse personen (opnieuw) in gesprek te gaan over de gaswinningsproblematiek. Op basis van de gesprekken doet hij deze oproep aan het nieuwe kabinet.

Hiernaast heeft hij er voor gekozen om een onderzoek op te starten naar aanleiding van een individuele klacht over het ministerie van Economische Zaken / Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Naar verwachting brengt hij nog voor de zomer een rapport hierover uit.

Diverse gesprekken

Op 18 januari 2017 heeft de No tijdens een bezoek aan Groningen onder meer gesproken met de commissaris van de Koning, met burgemeesters en ambtenaren, een wetenschapper en bewoners met een concrete klacht en met vertegenwoordigers van media die veel over het onderwerp schrijven. Op 31 januari heeft hij gesproken met de Nationaal coördinator Groningen en de onafhankelijk raadsman. Op 22 maart heeft hij een ronde tafelgesprek gehad in Loppersum met vertegenwoordigers van diverse belangenverenigingen. De illustraties in dit document zijn gemaakt tijdens dit ronde tafel gesprek en zijn gebaseerd op persoonlijke uitspraken van deelnemers. Ook heeft hij die dag gesproken met vertegenwoordigers van de NAM en het Centrum Veilig Wonen (CVW). Het afgelopen jaar hebben zijn medewerkers daarnaast regelmatig telefonisch contact gehad met bewoners die bij ons klachten of signalen indienden. Ook hier hoorden wij indrukwekkende verhalen.

Gaswinning, baten en lasten

Al ruim 50 jaar wordt in de provincie Groningen Aardgas gewonnen. De aardgasbaten vormen een substantiële bron van inkomsten voor Nederland. In totaal heeft het Nederland sinds de jaren '60 al meer dan € 265 miljard aan aardgasbaten opgeleverd. Tegenwoordig heeft bijna ieder huis een centrale verwarming en warmwatervoorziening op basis van aardgas.

Tegenover de baten staan de lasten voor de bewoners van het gebied waar de aardbevingen plaatsvinden als gevolg van de gaswinning. De inwoners hebben onder meer te maken met veiligheidsrisico's, schade aan woningen en gebouwen, waardedaling van woningen en overlast in verband met het aardbevingsbestendig maken van woningen en gebouwen. De impact die dit op veel bewoners heeft is groot en de erkenning hiervan vanuit 'Den Haag' is onvoldoende.

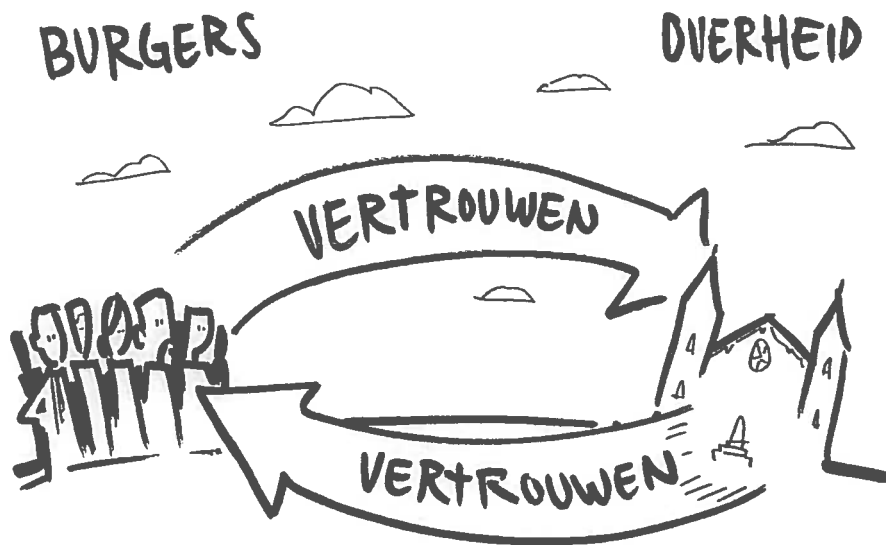
STILLE ELLENDE

Herstel vertrouwen

Gaswinning veroorzaakte op 16 augustus 2012 een aardbeving van 3,6 op de schaal van Richter in Loppersum. Deze aardbeving duurde langer en was sterker dan eerdere bevingen.

Het vertrouwen van veel burgers in Groningen in de (Rijks-)overheid is door de gevolgen van de gaswinning en hoe hier door de (Rijks-)overheid mee wordt omgegaan, verdwenen. Veel inwoners hebben het gevoel dat zij onvoldoende ondersteund en tegemoetgekomen worden. De gaswinning gaat echter onverminderd door. Bij de afhandeling van schade worden mensen geconfronteerd met een juridische opstelling en bewijslastproblematiek en langdurige trajecten waarbij zij zich onmachtig voelen en veel onzekerheid ervaren. Bij de vaststelling van schade heeft de NAM veel invloed en merken de inwoners te weinig dat de overheid zich voor hun belangen inzet. Mensen kunnen te maken krijgen met allerlei verschillende instanties waarbij niet altijd duidelijk is wat zij van deze instanties mogen verwachten en of er bezwaar- en beroepsmogelijkheden voor handen zijn. Informatie over veiligheid, omvang van het aardbevingsgebied, gevolgen voor huizenprijzen etc. verandert geregeld. In 2016 heeft de Nationale ombudsman in zijn rapport 'bestuurlijke spaghetti?' hier aandacht voor gevraagd.

Helaas constateert de Nationale ombudsman een jaar later dat het vertrouwen van de Groningers in de overheid nog niet is toegenomen. Er lijkt eerder sprake van een verder afnemend vertrouwen,

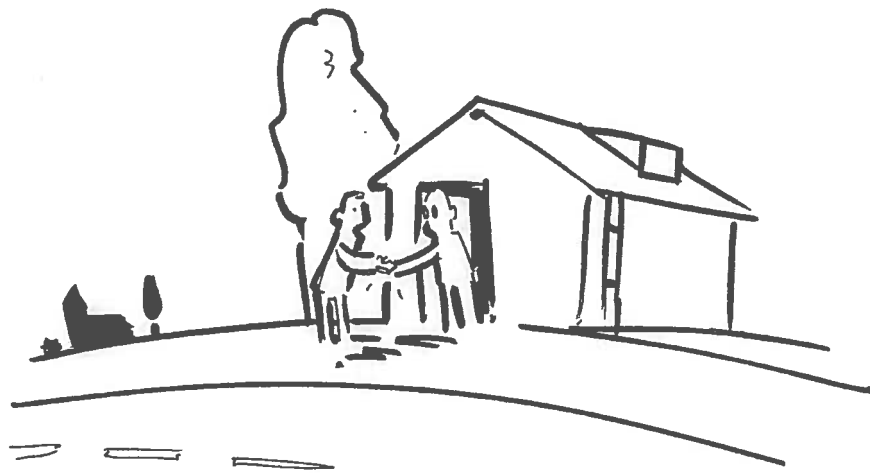
omdat er op een aantal fronten nog (te) weinig is veranderd. Dit ondanks diverse inspanningen en activiteiten van onder meer de Nationaal Coördinator Groningen. De impact op bewoners van de regio in hun dagelijks leven is groot. Veel bewoners, vooral diegenen die te maken hebben gehad met schade als gevolg van aardbevingen, voelen zich minder veilig in hun woning en maken zich zorgen over hun toekomst¹.

De Groningers voelen zich door de Rijksoverheid onvoldoende serieus genomen. Zij geven aan dat zij geen vertrouwen in de overheid hebben, maar dat zij ook ervaren dat de Rijksoverheid geen vertrouwen in de Groningers heeft. Vooral bij de schadeafhandeling ervaren zij in een aantal gevallen een houding vol wantrouwen. De Groningers moeten bewijzen dat de schade aardbeving gerelateerd is en het uitgangspunt is dat zij er niet beter van mogen worden. Dit terwijl de Groningers vinden dat zij er al jarenlang bekaaid af zijn gekomen en nu wel eens wat ruimhartigheid mogen verwachten.

1. Herstel van vertrouwen

Wees betrouwbaar in gedrag en woorden. Erken oprecht en met compassie dat wat er in Groningen is gebeurd, gebeurt en nog gaat gebeuren. Bied ruimte voor emoties, luister naar de verhalen en neem de bewoners serieus! Wees niet de laatste die luistert!

¹ Dit blijkt uit onder meer uit het langlopend onderzoek van De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) "Gronings perspectief". De RUG onderzoekt gezondheid, veiligheidsgevoelens en toekomstperspectief van Groningers in alle 23 gemeenten.

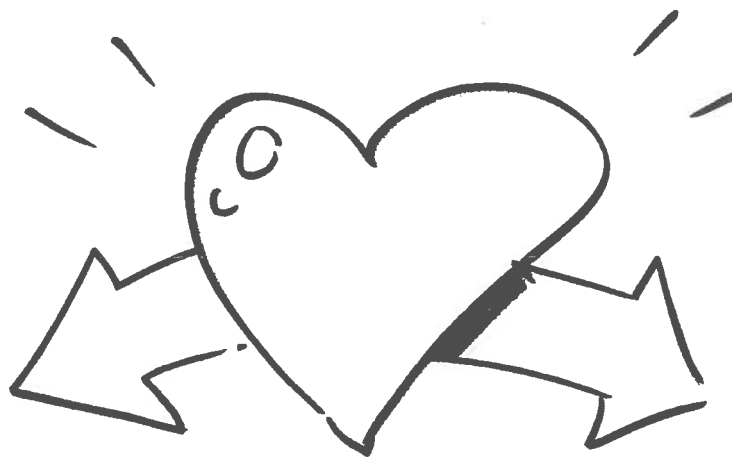
"U BENT DE EERSTE DIE LUISTERT"

Verantwoordelijkheid nemen als (Rijks-) overheid

De gevolgen van de gaswinning vormen een rechtstreekse inbreuk op het ongestoord woongenot van de inwoners van Groningen. De Staat is van meet af aan betrokken bij de gaswinning. Zij heeft daarom een extra grote verantwoordelijkheid voor de lasten die op de inwoners in het aardbevingsgebied drukken. De Rijksoverheid heeft een zorgplicht voor de inwoners van Groningen.

Het is van belang dat de burgers in Groningen werkelijk zien dat de overheid haar verantwoordelijkheid neemt. Daarbij mag van de (Rijks)overheid naast oprechte erkenning van de lasten die de Groningers moeten dragen, ook een materiele invulling van die verantwoordelijkheid worden verwacht. De burger heeft immers geen invloed gehad op het ontstaan van deze situatie en heeft evenmin invloed op het verdere verloop. Van de Rijksoverheid mag verwacht worden dat zij zich de belangen van de inwoners aantrekt en dat de inwoners rechtstreeks bij de Rijksoverheid aan kunnen kloppen met hun problemen.

RUIMHARTIG

Geef concreet invulling aan de zorgplicht van de rijksoverheid voor de inwoners van Groningen, die geconfronteerd worden met de lasten van de gaswinning en aardbevingsproblematiek.

Neem actief de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de gaswinning en pak de rol aanspreekpunt te zijn voor Groningers op. En neem de schadevergoedingen en het schadeherstel zelf ter hand.²

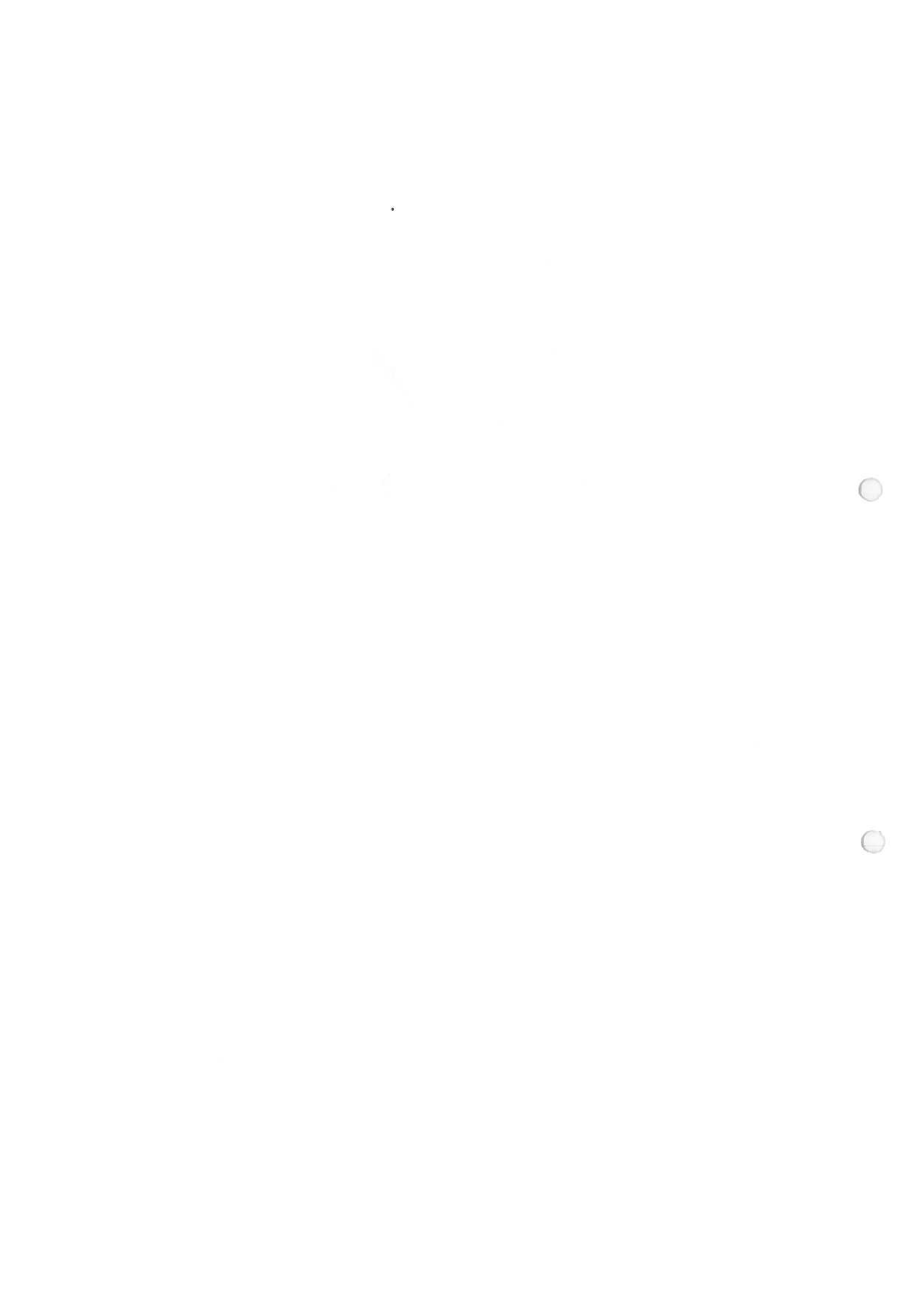
Veiligheid(-gevoel) van de inwoners

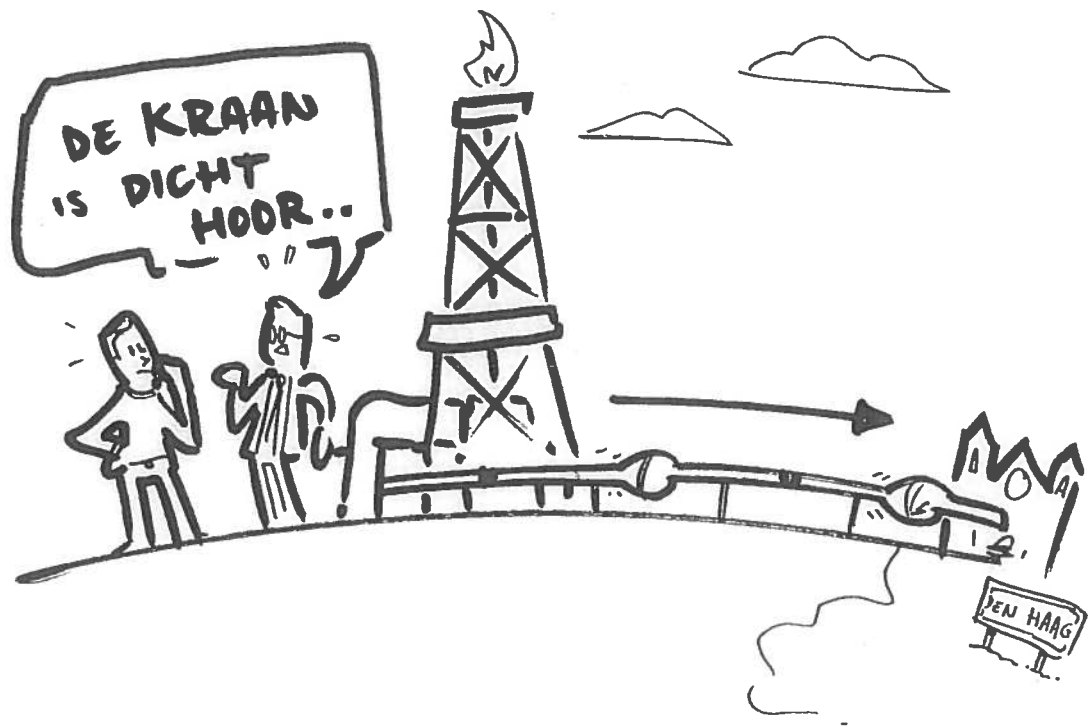
Door de bevingen en de schades die hierdoor zijn ontstaan en het gegeven dat er nog steeds gas wordt gewonnen, voelen veel inwoners zich niet meer veilig in hun eigen woning met alle gevolgen van dien. Dit uit zich soms in gezondheidsklachten en zorgen over de kinderen. Bovendien is er geen duidelijkheid over de risico's op aardbevingen in de toekomst en de gevolgen die daaraan verbonden zijn. De wetenschappelijke inzichten hierover zijn niet eenduidig. Dat leidt tot onzekerheid en wantrouwen in de openhartigheid en eerlijkheid van de informatie die wordt verstrekt. Eén ding staat echter vast; voortzetting van de gaswinning leidt in ieder geval tot aardbevingen. Daarom is het voor de veiligheid van de inwoners van belang dat de gaswinning wordt beperkt.

Daarnaast zal versterking van de woningen het risico op noodlottige gevolgen van aardbevingen verminderen.

Stel de veiligheid van de inwoners voorop. Zet in op en vaart achter versterking van huizen en ga na op welke manier de gaswinning substantieel kan worden verminderd. Alleen op die manier laat de overheid zien de zorgen van bewoners van Groningen over hun veiligheid serieus te nemen en de veiligheid van inwoners bij komende aardbevingen zoveel mogelijk te garanderen.

² Inmiddels is op vrijdag 31 maart bekend geworden dat de NAM zich terugtrekt uit het systeem van schadeafhandeling en dat dit wordt overgenomen door de Nationaal Coördinator Groningen.

Vergoedingen / schade en aansprakelijkheid

De schadevergoedingsprocedures zijn in een aantal situaties complex. Sommige inwoners worden geconfronteerd met langdurige trajecten waarbij verschil in inzicht over zogenoemde C-schade (schade die niet veroorzaakt zou zijn door de bevingen), expertise en contra-expertise een rol spelen. In circa 10% van de trajecten lopen mensen vast.

HET GAAT TE TRAAAG

De frustratie voor de inwoners is groot. Zij hebben geen invloed gehad op de oorzaken van de aardbevingen en andere gevolgen van de gaswinning. Toch moeten zij vervolgens bewijzen dat de schade aan huis of bedrijf het rechtstreekse gevolg van een aardbeving is. De inwoners voelen zich hierdoor machteloos en vinden dat zij opgezadeld worden met een onredelijk hoge last. De discussie die zij moeten voeren betreft juridische en bouwtechnische aspecten waar zij zich onvoldoende deskundig weten. Dit kan leiden tot ingewikkelde en langlopende procedures van burgers tegenover een groot bedrijf, de NAM. Deze inwoners ervaren dat de NAM de touwtjes rond de schadevaststelling en afhandeling stevig in handen heeft via het Centrum Veilig Wonen (CVW) omdat er sprake is van voor burgers onbekende en niet transparante protocollen.

Maak een gemakkelijke, coulante en onafhankelijke procedure om schade van inwoners te vergoeden of herstellen. Daarbij is het van belang dat er één procedure is om te voorkomen dat inwoners de weg kwijt raken of van het kastje naar de muur worden gestuurd.

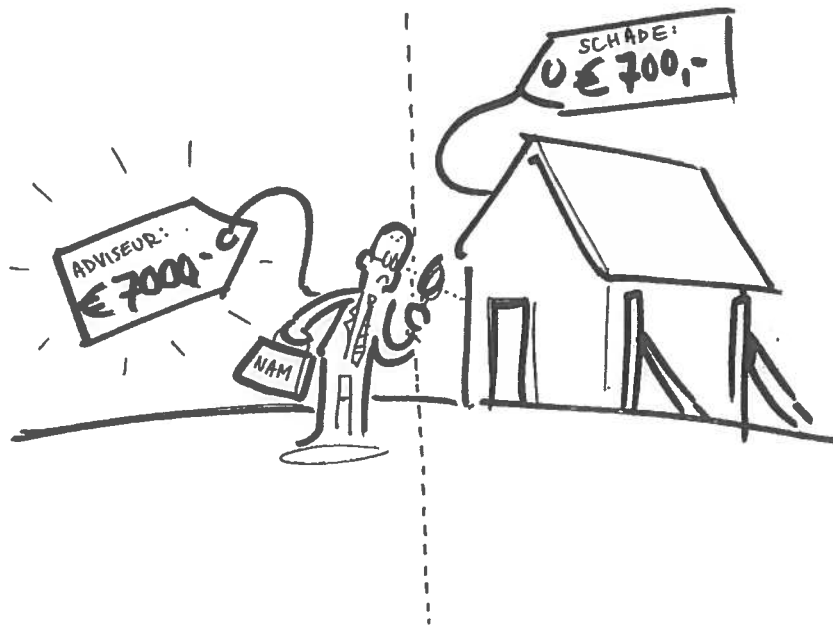
Beoordeel de schadegevallen vanuit een menselijk en ruimhartig uitgangspunt, heb aandacht voor het gegeven dat een huis voor de bewoner meer waarde heeft dan alleen het financiële aspect en ga uit van vertrouwen in de betrokkene.

Transparantie en vermindering bestuurlijke spaghetti

Voor de inwoners is niet altijd inzichtelijk hoe de schadezaken worden behandeld en wat de rol van de verschillende instanties hierbij is. Er zijn de afgelopen jaren diverse organisaties en stichtingen opgericht. Maar hoe deze zich tot elkaar verhouden en waar de burger naar toe kan op het moment dat hij zich niet kan vinden in de werkwijze van een organisatie of stichting, of klachten heeft, is lang niet altijd duidelijk of geregeld.

Daarbij is ook niet inzichtelijk welke keuzes de (Rijks)overheid maakt.

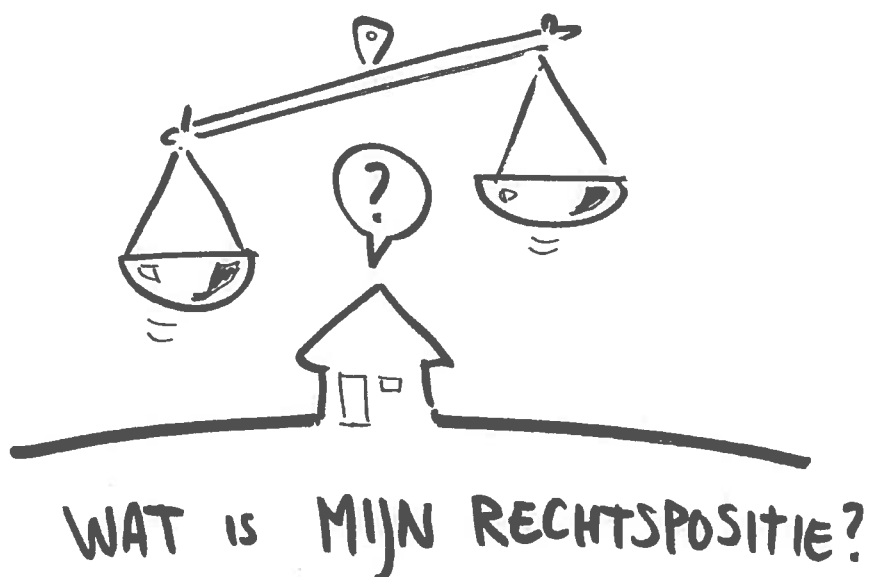
De eerste vorm van transparantie die de overheid moet bieden, betreft de duidelijkheid over de keuzes voor de omvang van de gaswinning, welke risico's daarbij worden geaccepteerd en op welke manier de overheid met de gevolgen voor de Groningers omgaat.

Het is van groot belang dat er meer helderheid komt als het gaat om welke procedures,

overlegvormen en betrokken instanties er zijn en gaan komen en hoe deze zich tot elkaar verhouden. De onduidelijkheid waar en op welke wijze burgers hun recht kunnen halen als het gaat om besluiten, gedragingen en procedures waar zij zich niet in kunnen vinden en die verband houden met de gaswinningsproblematiek, speelt voor een aantal burgers. Kunnen zij bijvoorbeeld bezwaar maken of zich tot de bestuursrechter wenden, is er sprake van civiel rechtelijke procedures, of kunnen ze een klacht indienen?

De Nationale ombudsman vindt het in dit verband van groot belang dat de klachtbehandeling goed georganiseerd is. Het gaat om klachtbehandeling over de instanties die betrokken zijn bij schadeafhandeling, of op een andere manier een rol spelen bij de gevolgen van gaswinning. Het moet voor burgers duidelijk zijn wanneer, waar en op welke wijze zij een klacht kunnen indienen en hoe deze

vervolgens behandeld wordt. In het rapport bestuurlijke spaghetti heeft de Nationale ombudsman hier ook aandacht voor gevraagd.

En tot slot is het van belang om kritisch te kijken naar de organisatorische ophanging van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) onder het ministerie van Economische Zaken. Dit ministerie neemt de besluiten over de omvang van de gaswinning. Dit roept vragen op over de onafhankelijkheid en mogelijkheden voor de NCG om zijn missie en visie effectief te kunnen vervullen.

Wees transparant over de risico's en de gemaakte keuzes om de schijn van willekeur te voorkomen. Verstrek duidelijke informatie over procedures, activiteiten, verbanden tussen diverse betrokken instanties en overlegvormen. Maak vooraf duidelijk op welke manier burgers eventueel in bezwaar of beroep kunnen gaan tegen een besluit of op welke wijze zij een klacht in kunnen dienen.

Maatwerk

Inspraak en participatie zijn belangrijke componenten voor burgers als het gaat om gebeurtenissen die hun directe leefomgeving raken. De inwoners van Groningen hebben geen gelegenheid voor inspraak

of participatie gehad bij de keuze voor gaswinning. Ook bij de vergunningverlening voor de komende vijf jaar zijn de Groningers onvoldoende betrokken.

De ombudsman vindt het van belang dat de overheid de inwoners en regionale bestuurders meer betreft bij de besluitvorming rond de gaswinning. De invloed van gemeenten, maatschappelijke organisaties en provincie op de jaarlijkse evaluatie van de gaswinning kan zwaarder worden opgetuigd.

De Nationale ombudsman ziet verder kansen als het gaat om de wijze waarop inspraak en participatie lokaal wordt ingevuld de komende periode. Het gaat er om dat bij herstel van huizen, maar ook bij de versterkingsoperaties de inwoners de gelegenheid krijgen om keuzes te maken voor zowel het eigen huis als ook voor buurtschap of dorp. Ook dient er zoveel mogelijk gezocht te worden naar mogelijkheden om de lokale bedrijven in te zetten bij herstel en versterking.

Uit onderzoek blijkt daarnaast dat de woningmarkt in de betreffende regio is verstoord. Ook in de gesprekken die de ombudsman voerde, kwam naar voren dat dit voor een aantal burgers een grote zorg is. Voor een inwoners die het gebied willen verlaten, kleiner willen gaan wonen, of om andere redenen willen verhuizen betekent dit dat zij hun huis moeilijker verkocht krijgen. Daarbij speelt ook een rol dat een eventuele koper zich geplaatst ziet voor de vraag of eventuele schade door aardbevingen wel vergoed zal worden, omdat hij de woning met de bestaande risico's heeft gekocht. Diverse bewoners voelen zich gevangen in hun huis, hetgeen in een aantal gevallen een behoorlijke impact heeft op deze personen.

De Nationale ombudsman vraagt van de overheid dat zij hierin een proactieve(re) rol speelt gericht op het bieden van perspectief voor de bewoners die willen vertrekken, maar óók voor de bewoners die juist willen blijven.

Verbeter de mogelijkheden voor inspraak en participatie sterk. Inwoners dienen in belangrijke mate inspraak te hebben bij de keuzes die rond de versterking of het herstel van hun woning gemaakt worden.

Breng de zorgplicht in de praktijk en bied inwoners die hun woning niet kunnen verkopen wegens de verstoorde woningmarkt de helpende hand.

Zorgen van De Kinderombudsman

Ongeveer 30.000 kinderen en jongeren wonen in het aardbevingsgebied. Voor deze kinderen is nog maar weinig aandacht geweest. Onderzoeken en acties van de betrokken partijen richten zich voornamelijk op de gevolgen voor volwassenen. De situatie van kinderen is niet onderzocht. De Kinderombudsman heeft verschillende signalen ontvangen dat de gevolgen van de gaswinning ook een schadelijke invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen.

Vanwege deze zorgen heeft De Kinderombudsman vorige week een onderzoek geopend naar de gevolgen van de aardbevingen voor kinderen.

De Kinderombudsman ziet erop toe dat in Nederland de rechten van het kind worden nageleefd. In de uitvoering van deze taak geeft hij gevraagd en ongevraagd advies aan de overheid en private organisaties. De Kinderombudsman roept daarom het nieuwe kabinet op om bij de aanpak van de gaswinningsproblematiek het Kinderrechtenverdrag na te leven. Het belang van het kind (art. 3 IVRK), het recht op leven en ontwikkeling (art.6 IVRK) en het recht om gehoord te worden (art. 12 IVRK) zijn daarbij van bijzonder belang.

De Nationale Ombudsman
De heer R. van Zutphen
Postbus 93122
2509 AC DEN HAAG

Kenmerk: 201700259

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Van Zutphen,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'E.W. Schippers', written over the printed name.

Drs. E.W. Schippers

4-4-2017
Landelijke Studentenvakbond
Drieharingstraat 6
3511 BJ, Utrecht
Nederland

landelijke studentenvakbond

Geachte mevrouw Schippers,

Bij dezen wil ik u uitnodigen voor de opening van het Museum van Onderwijsbezuinigingen op 11 april in Den Haag, aan de Hofvijver, om 13:00. Het museum bestaat uit een spandoek van 50 meter met daarop afgebeeld alle onderwijsbezuinigingen van de afgelopen vijfendertig jaar. Het spandoek is van deze afmetingen, zodat het comfortabel te bezichtigen valt vanuit het Kamergebouw.

Bij de feestelijke opening zullen vertegenwoordigers uit het onderwijsveld hun licht laten schijnen over het te voeren kabinetsbeleid. Zonder wijzigingen ziet de toekomst er namelijk niet al te rooskleurig uit. Door bezuinigingen uit het verleden is er sprake van dreigende onderfinanciering voor het hoger onderwijs. Zelfs het geld dat vrijkomt door de invoering van het leenstelsel zet niet genoeg zoden aan de dijk. Het resultaat: overvolle collegezalen, te hoge werkdruk voor docenten, capaciteitsproblemen bij veel universiteiten. Het is daarbij schrijnend dat het in de afgelopen jaren steeds de studenten zelf zijn geweest die moesten opdraaien voor bezuinigingen en kostenbesparingen. Van verhogingen van het collegegeld tot de afschaffing van de basisbeurs; studenten hebben betaald. Dit mag niet langer zo doorgaan.

Want als er niets gebeurt, krijgen studenten niet de kwaliteit van onderwijs die hen beloofd was. En om van Nederland een echte kenniseconomie te maken hebben we simpelweg meer nodig. Dit en meer zal betoogd worden bij de opening van het Museum van Onderwijsbezuinigingen. Ter inspiratie willen wij u graag samen met het Interstedelijk Studentenoverleg, namens heel studerend Nederland, een vijfpuntenplan voor het hoger onderwijs aanbieden dat als basis kan dienen bij uw poging tot het formeren van een nieuw kabinet.

Met vriendelijke groet,

Jarmo Berkhout
Namens de Landelijke Studentenvakbond

Landelijke Studentenvakbond
De heer J. Berkhout
Drieharingstraat 6
3511 BJ UTRECHT

Kenmerk: 201700261

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Berkhout,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Drs. E. Schippers', written over a circular stamp.

Drs. E. Schippers

Mevrouw E.I. Schippers (Formateur)
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

In afschrift:

Aan: m.stal@minaz.nl, b.vanpoelgeest@minaz.nl, b.geurts@minaz.nl

Cc: m.smallenbroek@minez.nl

Onderwerp: Inbreng EWT kleinschalige wind op land t.b.v. onderhandelingen over Klimaat & Energie

Datum: 3 april 2017

Geachte mevrouw Schippers,

De onderhandelende partijen zijn het erover eens dat substantiële stappen gezet moeten worden voor een duurzame energievoorziening en de energietransitie is één van de vijf speerpunten die de heer Rutte als belangrijkste opgave ziet voor het nieuwe kabinet. Middels deze brief vraagt Emergya Wind Technologies (EWT) graag uw aandacht voor de invoering van een verhoogd SDE+-tarief voor kleinschalige windprojecten.

De Tweede Kamer heeft in december 2016 een motie aangenomen waarin de regering wordt verzocht een verhoogd SDE+-tarief voor kleinschalige windprojecten op te nemen in de SDE+-regeling 2017 om de exploitatie van kleinschalige windprojecten beter mogelijk te maken en het weglekken van wind op land capaciteit tegen te gaan (motie 31239, nr. 229). Dit draagt bij aan het verwezenlijken van de doelstellingen uit het Energieakkoord en daarmee aan een duurzamere energievoorziening. **In een nieuw Regeerakkoord kan worden voorgesteld om een verhoogd SDE+-tarief voor kleinschalige windprojecten tot 1MW op te nemen in de SDE+-regeling 2017.**

Waarom is een dergelijk tarief gewenst?

- Om de Nederlandse duurzame energie doelstellingen te behalen is voortvarend beleid van essentieel belang. Het volgende kabinet staat voor de opdracht om een vervolg te geven aan het aflopende Energieakkoord, zodanig dat de energietransitie wordt geïntensiveerd en versneld. Wind op land speelt hierin een belangrijke rol. De invoering van een specifiek SDE+-tarief voor kleinschalige windprojecten met een capaciteit tot 1MW levert hier een bijdrage aan.
- In het Energieakkoord is afgesproken dat in 2020 tenminste 6.000MW windvermogen op land operationeel moet zijn. Bij ongewijzigd beleid wordt de winddoelstelling echter niet gehaald, zo blijkt onder meer uit de Nationale Energieverkenning 2016. Met een dergelijk tarief wordt het weglekken van wind op land capaciteit tegengegaan en wordt de potentie van decentrale opwekking beter benut.
- Kleinschalige windprojecten zijn beter inpasbaar in de omgeving en leiden derhalve tot minder weerstand.

Hoogachtend,

M.M. Fornier
directiesecretaris

Emergya Wind Technologies Holdings N.V.

Lindeboomseweg 51
3825 AL Amersfoort
The Netherlands

T +31 (0)33 454 05 20
F +31 (0)33 456 30 92
info@ewtdirectwind.com

Chamber of Commerce 34288207
VAT-no NL818741119B01
www.ewtdirectwind.com

EWT

De heer M.M. Fornier
Lindeboomseweg 51
3825 AL AMERSFOORT

Kenmerk: 201700263

Den Haag, 5 april 2017

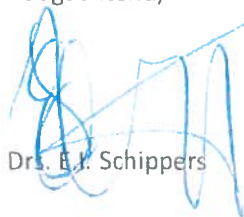
Geachte heer Fornier,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E.J. Schippers

201700264

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. mevr. Drs. E.I. Schippers
Kabinetsinformatuur
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Houten, 3 april 2017

Ons kenmerk: 2017-3-4/JPS/JDJ/eb

Geachte mevrouw Schippers,

Bij deze willen wij, de besturen KansPlus en Sien - landelijke belangenorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking - uw aandacht vragen voor het volgende.

Het aantal mensen met een verstandelijke beperking is betrekkelijk klein in vergelijking met andere groepen mensen die zorg nodig hebben. Het is jammer maar begrijpelijk dat in de verkiezingscampagne niet veel aandacht aan deze groep besteed is.

Het betreft echter wel een groep mensen die door de aard van de beperking levenslang en levensbreed bijzondere zorg en ondersteuning nodig hebben. Dit geldt niet alleen voor de mensen met een verstandelijke beperking zelf, maar ook voor hun familienetwerken die een levenslange verantwoordelijkheid hebben om er voor hun verwant met een beperking te zijn en voor hun belangen op te komen. We zijn daarom van mening dat het in de onderhandelingen voor het vormen van een nieuw kabinet wel belangrijk is dat aan deze groep specifieke aandacht besteed wordt.

Naast een aantal algemene punten en wensen die voor zorgafhankelijke mensen in het algemeen gelden, en die u ook vast al wel in het vizier zult hebben, hebben we voor mensen met een verstandelijke beperking een aantal specifieke punten die van groot belang zijn. In de bijlage bij deze brief zijn deze punten kort uitgewerkt.

We hopen dat deze punten zullen worden meegenomen in de komende onderhandelingen. Desgewenst zijn we uiteraard bereid de punten nader toe te lichten en met voorbeelden uit de praktijk te onderbouwen.

Hoogachtend,

J.P.S. van de Siepkamp
voorzitter KansPlus

J.D.J. Spanbroek
voorzitter SIEN

KansPlus
De Haag 10
3993 AW Houten
030-2363744

SIEN
Postbus 1155
3860 BD NIJKERK
030-2363738

Wat is belangrijk voor mensen met een verstandelijke beperking?

1. Versterking van de positie van de cliënt.

KansPlus heeft in de vorige kabinetsperiode al enkele voorstellen ingebracht met betrekking tot de vernieuwingsagenda WLZ. Drie belangrijke punten daarbij die de positie van de cliënt versterken zijn:

- a. Volledige scheiding van wonen en zorg, ook voor ZIN. Dit kan zonder aantasting van de vastgoedportefeuille van de zorgaanbieders en zonder vergroot risico op kapitaalvernietiging.
- b. Geen cliëntvolgende financiering, maar cliëntgestuurde financiering. Laat zorgkantoren op het niveau van kleine, overzichtelijke cliëntengroepen de zorg inkopen op basis van het behoefteprofiel van de groep, en in nauw overleg met de cliënten en hun vertegenwoordigers. Bij de inkoop moet voor de cliënten/vertegenwoordigers transparant zijn welke middelen voor de directe zorg beschikbaar zijn en hoeveel er naar indirecte activiteiten en overhead gaat.
- c. Verbreding van de onafhankelijke cliëntondersteuning naar onafhankelijke ondersteuning gedurende de gehele zorgcarrière. Een deel van deze (regie)ondersteuning is nu onderdeel van het ZIN-pakket. Door het daar financieel uit de halen en cliënten de ruimte te bieden zelf te beslissen door wie ze zich willen laten ondersteunen, kan dit budgettaire neutraal gebeuren.

NB. Desgewenst zijn we graag bereid nader toe te lichten hoe we denken dat een en ander binnen het budgettaire kader en binnen het huidige zorgstelsel gerealiseerd kan worden.

2. Recht op zorg

Bij de stelselwijziging in 2015 is ervan uitgegaan dat mensen in de WLZ recht hebben op de geïndiceerde zorg. Toch zien we dat aan dit recht op twee manieren getornd wordt. Enerzijds doordat er nog steeds wachtlijsten zijn, met name voor mensen die een meer dan gemiddelde zorgvraag hebben. Anderzijds door een verschraving van de zorg over de hele linie. Recht op zorg is recht op zorg. Dat betekent dat het kabinet voldoende financiële ruimte moet creëren om iedereen die een indicatie heeft ook de bij die indicatie behorende zorg te bieden.

3. LVG terug in de WLZ

De zorg en ondersteuning voor mensen met een lichte verstandelijke beperking in de WMO is niet goed op orde. Gemeenten hebben onvoldoende kennis ten aanzien van deze doelgroep en er zijn binnen de WMO onvoldoende mogelijkheden om de noodzakelijke ondersteuning te bieden. Er is nu een te groot risico dat mensen in de problemen komen en uiteindelijk als gevolg van toenemende gedragsproblematiek alsnog in de WLZ terecht komt, of met justitie in aanraking komt. Door deze groep terug te brengen in de WLZ kunnen deze risico's verminderd worden. Terugbrengen in de WLZ betekent uiteraard niet dat deze mensen niet zoveel als mogelijk binnen de reguliere samenleving hun plek moeten en kunnen hebben.

4. Meer inzet op onafhankelijke cliëntondersteuning

Zowel in de WMO als in de WLZ is het recht op onafhankelijke cliëntondersteuning vastgelegd. Hier wordt nog weinig gebruik van gemaakt omdat gemeenten, zorgkantoren en zorgaanbieders de cliënten en hun vertegenwoordigers onvoldoende actief wijzen op de mogelijkheid van cliëntondersteuning.

In de WMO wordt in sommige gemeenten de cliëntondersteuning door vrijwilligers geboden. Het nieuwe kabinet moet duidelijk maken dat cliëntondersteuning een professionele vorm van ondersteuning is en dient te zijn, en dat gemeenten, zorgkantoren en zorgaanbieders de cliënten actief op de mogelijkheid hiervan moeten wijzen.

5. Transparant maken van de geldstromen

De geldstroom in de WLZ is niet transparant en voor cliënten en cliëntenraden niet te volgen. Zorgaanbieders en zorgkantoren geven verschillende en soms tegengestelde signalen over het al dan niet beschikbaar zijn van geld. Instellingen die in de ogen van het zorgkantoor onvoldoende kwaliteit bieden, worden gekort op het budget waardoor cliënten dubbel getroffen worden. Ook zien we dat gelden die zorgaanbieders krijgen voor WLZ cliënten ingezet worden voor zorg en ondersteuning in het sociaal domein. Er moeten maatregelen worden genomen die ertoe leiden dat inzichtelijk wordt hoe de geldstroom verloopt en welke afweging in dit proces door zorgkantoren en zorgaanbieders worden gemaakt.

6. Financiering wettelijke vertegenwoordiging

Door de aard van de beperking hebben de meeste mensen met een verstandelijke beperking de ondersteuning nodig van een wettelijk vertegenwoordiger in de vorm van een mentor, bewindvoerder of curator. Dit is een direct gevolg van hun beperking en de kosten hiervan dienen niet gezien te worden als een verplichte eigen bijdrage, maar moeten vanuit de ZVW gefinancierd worden.

7. Financiering cliëntenorganisaties

De overheid mag zich gelukkig prijzen met de vaak grenzeloze inzet - dit is letterlijk levenslang en levensbreed - van familienetwerken van mensen met een verstandelijke beperking; zowel in de directe zorg en ondersteuning, maar ook in het opkomen voor hun belangen, zowel individueel als collectief. Met name door de decentralisaties en de deregulering is wordt dit steeds complexer voor mensen. Om deze inbreng van de familienetwerken overeind te houden moeten individuele mensen ondersteund kunnen worden door krachtige regionale en landelijke branche specifieke cliëntenorganisaties. Deze organisaties moeten cliënten en hun vertegenwoordigers kunnen ondersteunen met individuele adviezen en dienstverlening, en door het mee vorm geven aan de collectieve belangenbehartiging. Deze brancheorganisaties van cliënten zijn niet minder belangrijk in het geheel van het zorgstelsel dan de brancheorganisaties van de zorgaanbieders, en dienen dan ook op een vergelijkbare manier gefinancierd te worden vanuit de collectieve zorgkosten (denk bijvoorbeeld aan een bedrag van € 5 per cliënt in de WLZ en WMO).

KansPlus
De heer J.P.S. van de Siepkamp
Postbus 408
3990 GE HOUTEN

Kenmerk: 201700265

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Van de Siepkamp,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Drs. M. Schippers', written over a horizontal line.

Drs. M. Schippers

201700266

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de informateur mevrouw E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

POSTADRES
Postbus 2510
3500 GM Utrecht
BEZOEKADRES
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht
TELEFOON
030 - 751 1700
FAX
030 - 751 1709
INTERNET
www.cnvo.nl
E-MAIL
info@cnv.nl

VAKGROEP

DOORKIESNUMMER

1726

E-MAIL

d.brink@cnv.nl

PLAATS

Utrecht

DATUM

4 april 2017

ONS KENMERK

031/LS/db/fkn

UW KENMERK

BETREFT

Regeerakkoord

Geachte informateur, mevrouw Schippers,

De verkiezingen zijn achter de rug en de formatie start. Bij alle partijen waren investeringen in het onderwijs onderdeel van het verkiezingsprogramma.

Eén van de grootste actuele problemen in het onderwijs is de hoge werkdruk. De oorzaken en oplossingen van die hoge werkdruk verschillen per onderwijssector, per regio, per school en zelfs per leraar. Mogelijke oplossingen hebben echter één ding gemeen: ze kosten geld. Geld dat het onderwijs niet heeft. CNV Onderwijs verwacht dan ook dat er geïnvesteerd gaat worden. Zo kunnen scholen de werkdruk aanpakken door bijvoorbeeld te investeren in klassenassistenten, onderwijsassistenten en leraarondersteuners voor extra handen in en om de klas of kleinere klassen.

CNV Onderwijs vindt daarbij het commerciële aanbod van schaduwonderwijs (ter waarde van 185 miljoen euro) onacceptabel. De extra begeleiding van leerlingen hoort in het reguliere onderwijs thuis. Deze extra aandacht zou niet afhankelijk moeten zijn van de financiële draagkracht van ouders. Daarnaast verhoogt het de werkdruk van leraren doordat het extra inzet vraagt van de leraar om het reguliere onderwijs en het schaduwonderwijs op elkaar af te stemmen. Investeren in het verlagen van de werkdruk in het onderwijs geeft het onderwijs de regie en ruimte voor extra ondersteuning en maatwerk. Dit maakt schaduwonderwijs overbodig.

Het is hoog tijd om het beroep van leraar aantrekkelijker te maken. Het aankomende lerarentekort is een directe bedreiging voor de kwaliteit van het onderwijs aan komende generaties. Voor het primair onderwijs speelt daarbij de oneerlijke salarispositie ten opzichte van bijvoorbeeld het voorgezet onderwijs een grote rol, waarin met een vergelijkbare vooropleiding aanmerkelijk meer verdiend kan worden. Er zal in de komende regeerperiode dan ook aanzienlijk geïnvesteerd moeten worden in een eerlijk salaris voor leerkrachten in het primair onderwijs.

Bij beantwoording ons kenmerk vermelden a.u.b.

ONDERDEEL VAN CNV CONNECTIEF

Bijkomend voordeel is dat daarmee het beroep ook weer aantrekkelijker wordt voor mannen. In het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs vragen leraren om vermindering van het aantal lessen voor meer flexibiliteit, ruimte voor ontwikkeling van onderwijs en verbetering van de aansluiting met het bedrijfsleven.

Hoe vreemd het ook mag klinken, CNV Onderwijs dringt er met klem op aan om het onderwijs de komende regeerperiode met rust te laten. Zorg er voor dat recente beleidsinitiatieven als passend onderwijs de kans krijgen op een goede manier vorm te krijgen, los actuele problemen op, maar val het onderwijs niet lastig met vernieuwingen.

Geld dat geïnvesteerd wordt in het onderwijs moet wel op de juiste plaats terecht komen. In het verleden is helaas gebleken dat veel geld niet op de juiste plek terecht komt. CNV Onderwijs wil dat het onderwijspersoneel in de scholen zelf de regie krijgen om de juiste keuzes te maken. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan de succesvolle aanpak van lente- en zomerscholen op initiatief van CNV Onderwijs en de VO Raad. Daar krijgen de leerlingen die dat nodig hebben, de mogelijkheid om extra ondersteuning te krijgen bij het (motiverend) leren.

Zorgen dat investeringen op de juiste plaats terechtkomen, vraagt om betrokkenheid van een brede groep partners in het onderwijsveld. De Motie Rog stelt dat ook de bonden betrokken worden bij de sectorakkoorden in het onderwijs. Dit is belangrijk voor draagvlak en betrokkenheid van de werkvloer. Wij rekenen op de uitvoering van deze motie.

Bovenstaande punten zijn voor het onderwijs belangrijk die wij graag terug zien in een regeerakkoord. Wij wensen u veel succes bij de formatiegesprekken.

Met vriendelijke groet,
CNV Onderwijs

Loek Schueller
Voorzitter

CNV Onderwijs
De heer L. Schueler
Postbus 2510
3500 GM UTRECHT

Kenmerk: 201700267

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Schueler,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'E. Schippers', written over a horizontal line.

Drs. E. Schippers

Aan de informateur, mevrouw drs. E.I. Schippers
p/a Tweede Kamer
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

AFDELING	PLAATS
Bestuur	Utrecht
DOORKIESNUMMER	DATUM
1231	4 april 2017
E-MAIL	
m.limmen@cnv.nl	

POSTADRES
Postbus 2475
3500 GL Utrecht

BEZOEKADRES
Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht

TELEFOON
030 - 751 1100

FAX
030 - 751 1109

INTERNET
www.cnv.nl

E-MAIL
info@cnv.nl

ONS KENMERK
17-006/ML/avds

UW KENMERK

BETREFT
Inbreng CNV voor informatiegesprekken

Geachte informateur,

Inleiding

U staat voor een lastige en gecompliceerde opgave. Een regeerakkoord tot stand te brengen met meer partijen dan daar doorgaans voor nodig zijn. Toch ben ik optimistisch over de kans van slagen. Dat optimisme is erin gelegen dat ik de indruk heb dat de deelnemende partijen aan de (in)formatie van de noodzaak zijn doordrongen om de arbeidsmarkt meer in balans te brengen.

Er zijn dringend meer vaste banen nodig. De doorschietende flexibilisering van de arbeidsmarkt pakt immers niet alleen slecht uit voor werknemers, maar ook voor de samenleving als geheel. Dat voor elkaar krijgen is wat mij betreft de belangrijkste opdracht voor het nieuwe kabinet. Een 'fatsoenlijke en eerlijke Europese arbeidsmarkt' is een essentieel onderdeel van die opdracht. Daarnaast vraag ik ook nadrukkelijk aandacht voor 'scholing en ontwikkeling' van werkenden, de positie van jongeren, de noodzaak van investeren in de samenleving en een 'zeker pensioen' voor huidige en toekomstige generaties gepensioneerden.

Aanpakken doorgeschooten flexibilisering arbeidsmarkt

Voor een effectieve aanpak is het noodzakelijk om te onderkennen dat de doorgeschooten flexibilisering van de arbeidsmarkt in Nederland een institutioneel gecreëerd probleem is, zoals ook het CPB aangeeft. Onze eigen wetten en regels leiden er dus toe dat werkgevers in toenemende mate kiezen voor flexibiliteit in plaats van voor vaste contracten. De wetten en regels die dat veroorzaken moeten dus worden aangepast om te komen tot een gelijk speelveld.

Het belangrijkste is daarbij dat het loonkostenvoordeel van flexwerk voor werkgevers wordt weggenomen door de loonkosten van vaste en flexibele werknemers minimaal gelijk te trekken. Hiertoe zullen onder andere de WW-premies en de WIA-premies moeten worden aangepast. Daarnaast is het van belang dat een werknemer met een flexibel arbeidscontract daarvoor een passende toeslag krijgt. Veel zzp'ers worden op dit moment uitgebuit en zijn onvoldoende

beschermt tegen risico's. Daar moet wat mij betreft verandering in komen. Ik pleit daarom voor een verplichte verzekering voor zzp'ers tegen arbeidsongeschiktheid en wil dat ook zzp'ers een fatsoenlijk pensioen gaan opbouwen. Om een gelijk speelveld te creëren tussen werknemers en zzp'ers stel ik voor om de fiscale behandeling van zzp'ers en werknemers met elkaar in balans te brengen.

Perspectief voor jongeren

Juist jongeren worden bovenmatig geconfronteerd met de gevolgen van de doorschietende flexibilisering van de arbeidsmarkt. Jongeren blijven steken in flexibele arbeidscontracten waardoor zij gedwongen worden belangrijke levenskeuzes uit te stellen, denk daarbij aan het stichten van een gezin of het kopen van een huis. Daarbij is het percentage jongeren dat werkloos is - 9,7% - nog steeds hoog. Naast de aanpak van de doorgesloten flexibilisering van de arbeidsmarkt stel ik daarom voor in de komende regeerperiode de 'Aanpak Jeugdwerkloosheid' met kracht voort te zetten.

Een fatsoenlijke en eerlijke Europese arbeidsmarkt

Voor Nederland als open economie is een fatsoenlijke en eerlijke Europese arbeidsmarkt noodzakelijk. Een Europese aanpak tegen oneerlijke concurrentie, verdringing en uitbuiting en voor gelijk loon voor gelijk werk op dezelfde werkplek moet het doel zijn. Daarom is er in de nieuwe kabinetsperiode een breed gedragen en stevige inzet nodig om op het Europese toneel te komen tot die fatsoenlijke en eerlijke arbeidsmarkt. De aanpassing van de Detacheringsrichtlijn en herziening van de Coördinatieverordening Sociale Zekerheid moeten daarom in ieder geval onderdeel zijn van de inzet van het nieuwe kabinet in Brussel.

Scholing en ontwikkeling

Naast een doorschietende flexibilisering van de arbeidsmarkt worden werknemers geconfronteerd met een steeds sneller veranderende economie en samenleving, onder andere als gevolg van de digitalisering en robotisering. Om mensen hierop voor te bereiden is het belangrijk dat zij wend- en weerbaar zijn en blijven. Geef werknemers daarom zelf de regie in handen over hun loopbaan. Ik ben voorstander van maatregelen die dichtbij mensen staan en stel daarom voor dat voor iedereen in de beroepsbevolking er een individueel ontwikkelingsbudget komt in samenhang met onafhankelijke loopbaandienstverlening en erkenning van opgedane ervaring (EVC). Sociale partners kunnen hier afspraken over maken, de overheid ondersteunt dit waar nodig.

Een zeker pensioen

Meer zekerheid voor werknemers op de arbeidsmarkt moet samengaan met meer aandacht voor de positie van gepensioneerden, zeker als het gaat om hun koopkrachtpositie en die van toekomstige generaties gepensioneerden. Hiervoor is een goed pensioenstelsel essentieel. 'Collectiviteit, solidariteit en de verplichtstelling' zijn wat mij betreft de pijlers van een goed pensioenstelsel. Deze pijlers zouden ook de pijlers moeten zijn voor het kabinetsbeleid als het gaat om pensioenen.

Investeer in de samenleving

Behalve meer zekerheid voor werkenden en gepensioneerden vraag ik een nieuw kabinet te investeren in de samenleving. Investeer bijvoorbeeld in de publieke sector: zorg voor meer mensen in onder andere de thuiszorg, in het verpleeghuis

en in de klas. Maak daarom een einde aan de vacaturestops die er nu nog steeds in sommige sectoren zijn. Geef daarbij vertrouwen en ruimte aan de professionals, die oproep geldt overigens ook aan de werkgevers in de marktsector. Op die wijze ontstaan aantrekkelijke beroepen en borg je de kwaliteit in zowel markt als publieke sector.

Samenwerking met het nieuwe kabinet

Het CNV is van harte bereid over bovenstaande en eventuele andere onderwerpen met het nieuwe kabinet constructief overleg te voeren. Dit vanuit het besef dat het goed is voor de samenleving als geheel wanneer sociale partners en het kabinet eendrachtig samenwerken aan een beter Nederland.

Ik wens u veel sterkte en wijsheid toe bij uw informatiebesprekingen.

Met vriendelijke groet,
CNV Vakcentrale

Maurice Limmen
voorzitter

CNV Vakcentrale
De heer M. Limmen
Postbus 2475
3500 GM UTRECHT

Kenmerk: 201700269

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Schueler,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. E.I. Schippers

201700270

Schenkkade 50
2595 AR Den Haag

Postbus 96949
2509 JH Den Haag

T 070 336 51 50

E info@fnli.nl

I www.fnli.nl

Mevrouw drs. E. I. Schippers

Informateur

p/a Tweede Kamer

Postbus 20018

2500 EA DEN HAAG

Betreft Oproep levensmiddelenindustrie aan informateur

Datum 4 april 2017

Geachte mevrouw Schippers,

Voedsel is van grote betekenis voor ons allemaal. De Nederlandse levensmiddelenindustrie behoort tot de internationale top, is met een jaarlijkse output van € 65 miljard één van de grootste industrieën van Nederland en neemt met een export van € 35,5 miljard een belangrijk deel van de Nederlandse handelsbalans voor haar rekening. De sector zorgt voor 465.000 voltijdsbanen (waarvan 135.000 direct), maakt deel uit van de Topsector Agri&Food en investeert ca. € 400 miljoen per jaar in R&D, wat een leidende positie in de Europese levensmiddelenindustrie oplevert.

De samenleving en de voedselketen staan samen voor grote uitdagingen, zoals op het gebied van duurzaamheid en gezondheid. Op de Voedseltop in januari 2017 is door overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen de ambitie geformuleerd dat Nederland over 5 tot 10 jaar wereldwijd de onbetwiste koploper is in veilige, gezonde en duurzame voeding. De Nederlandse levensmiddelenindustrie heeft de afgelopen jaren op verschillende fronten bijgedragen aan het vinden van oplossingen en de sector is vastberaden om op deze ingeslagen weg door te gaan.

Expliciete erkenning Agrifoodsector als groeimotor Nederlandse economie

Wij vragen u in het Regeerakkoord expliciete erkenning op te nemen voor het belang van de Agrifoodsector als één van de groeimotoren van de Nederlandse economie. Wij vragen u onze internationaal leidende positie blijvend te ondersteunen en in te zetten op de brede investeringsagenda zoals geschetst in NL Next Level, door exportmogelijkheden – vooral binnen, maar ook buiten Europa – te optimaliseren, de gunstige vestigingscondities in Nederland onverminderd te bewaken en samen met ons te investeren in Nederland als Innovatief Topland, o.a. door de voortzetting en uitbreiding van de WBSO en de integrale uitvoering van de breed gedragen Nationale Wetenschapsagenda voor innovatiebeleid.

Gezamenlijke aanpak om leefstijl tot prioriteit te maken

Wij vragen het komende Kabinet om onze doelstellingen op het terrein van verantwoorde voeding en een gezonde leefstijl kracht bij te zetten, door voortzetting van de Publiek-Private-Samenwerking via Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en door de grote inzet van de sector in het Akkoord Verbetering Productsamenstelling blijvend te ondersteunen. Wij moedigen het komende Kabinet aan om het reduceren van de gehaltes zout, suikers en (verzadigde) vetten in levensmiddelen en het verkleinen van portiegroottes op EU-niveau te blijven agenderen.

Hiermee is in 2016 met de *Roadmap for Action on Food Product Improvement* een belangrijke start gemaakt.

Versnellen van transitie naar Circulaire Economie

In de Alliantie Verduurzaming Voedsel werkt de levensmiddelenindustrie, samen met ketenpartners en de overheid aan een klimaatbestendige grondstofvoorziening, een klimaatneutrale en fossielvrije verwerkende industrie in 2050 en een kleinere *carbon footprint* van de voedselconsumptie. De sector kan hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de *Sustainable Development Goals*. Wij vragen de overheid in te zetten op een actief klimaatbeleid: stevige investeringen in geothermie, warmtenetwerken en het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie. Tevens roepen wij u op agrarische grondstofzekerheid een strategisch speerpunt van het buitenlands- en handelsbeleid te maken, door informatie over internationale ontwikkelingen omtrent beschikbaarheid van - en handel in - grondstoffen beschikbaar stellen.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt centraal

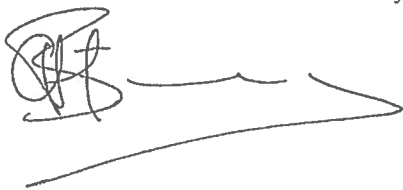
Naar schatting bestaat er in 2022 een tekort van 1600 MBO/HBO technisch en technologisch geschoolde medewerkers in de levensmiddelenindustrie. Wij vragen het Kabinet om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt centraal te stellen door vast te houden aan de *Human Capital Agenda*, door het Groene Onderwijs en de foodvakinstellingen te borgen en door de Ontwikkelagenda Groen Onderwijs krachtig te ondersteunen.

Wij hechten veel belang aan de waardevolle samenwerking met de overheid en vertrouwen erop deze bij de komende Kabinetsperiode voort te kunnen zetten. Wij zijn zeer bereid op genoemde punten een nadere toelichting te bieden.

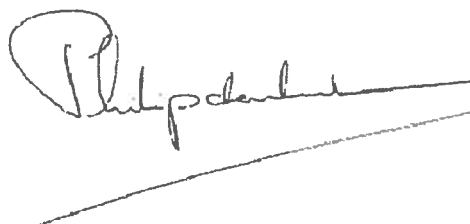
Met vriendelijke groet,

Bas van den Berg, voorzitter FNLI
COO en Lid Raad van Bestuur Royal FrieslandCampina

Conny Braams, vice-voorzitter FNLI
Executive Vice President Unilever Benelux

Philip den Ouden, directeur FNLI

*Gezien het grote belang hebben wij de vrijheid genomen een kopie van dit schrijven te doen toekomen aan fractievoorzitters en beleidswoordvoerders van de onderhandelende partijen.

Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie
De heer B. van den Berg
Postbus 96949
2509 JH DEN HAAG

Kenmerk: 201700271

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Van den Berg,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Dr. E. Schippers

20170272

Groepsondernemingsraad Rijk

➤ Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

p/a: Tweede Kamer der Staten-Generaal
ter attentie van de informateur, mw. Drs. E.I. Schippers
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 5 april 2017
Betreft Open brief Groepsondernemingsraad Rijk

Geachte mevrouw Schippers,

De Groepsondernemingsraad Rijk is het centrale medezeggenschapsorgaan dat de rijksambtenaren van de ministeries van Algemene Zaken (AZ), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Buitenlandse Zaken (BZ), Economische Zaken (EZ), Financiën (FIN), Infrastructuur en Milieu (IenM), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) en Veiligheid en Justitie (VenJ) vertegenwoordigt betreffende rijksbrede onderwerpen die alle of een meerderheid van de medewerkers van bovengenoemde ministeries raken.

Nu de vorming van een nieuwe regering verkend en gestart is, acht de GOR Rijk het van groot belang u onze drie belangrijkste aandachtspunten voor de komende kabinetsperiode mee te geven. Deze zijn:

- **Geen grote structuur- en organisatiewijzigingen**
- **Geen bezuinigingen zonder heldere inhoudelijke keuzes**
- **Vitaal en divers ambtenarenapparaat**

Geen grote structuur- en organisatiewijzigingen

De opeenvolgende taakstellingen van eerdere kabinetten hebben geleid tot vele structuur- en organisatiewijzigingen. Hierdoor waren de rijksambtenaren te vaak genoodzaakt de focus te richten op de eigen organisatie en bedrijfsvoering. Dit is de dienstverlening vaak niet ten goede gekomen. Dat heeft gevolgen gehad voor het draagvlak bij en de motivatie van medewerkers.

Ons advies is dan ook: Grijp niet te lichtzinnig naar structuur- en organisatiewijzigingen.

Geen bezuinigingen zonder heldere inhoudelijke keuzes

Als GOR Rijk pleiten wij er namens onze 120.000 collega's voor om, indien bezuinigingen noodzakelijk zijn, niet te kiezen voor de kaasschaafmethode, maar daadwerkelijk inhoudelijke keuzes te maken.

Groepsondernemingsraad
Rijk

p/a Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20001
2500 EA Den Haag
ambtelijksecretariaatgorrijk@minbzk.nl
www.facebook.com/GORRijk/
www.twitter.com/gorrijk
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
J.C. Remmits
Voorzitter GOR Rijk
T 06-5265 2289

Kenmerk
17.088

Bijlage
Koersbrief GOR Rijk

STAFF

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Datum
5 april 2017
Kenmerk
17.088

De afgelopen tien jaar is fors ingezet op het efficiënter inrichten van de bedrijfsvoering door middel van kostenbesparing. Te vaak was er echter sprake van het behalen van schijnefficiency. Taken zijn op papier verdwenen, maar het werk is gebleven. Collega's worden gedwongen werkzaamheden uit te voeren die niet tot hun primaire taak behoren. Dit verhoogt de werkdruk en verlaagt de efficiency. Ook gaat dit ten koste van de kwaliteit van dienstverlening aan de burgers. Hierdoor wordt de beeldvorming over en het vertrouwen van de burgers in de Rijksoverheid, naar ons oordeel, onnodig negatief beïnvloed. Het nemen van korte termijn besluiten betreffende de organisatie van de Rijksoverheid zorgt voor onnodige onrust en het verlies van kennis. Kennis die later weer moeizaam moet worden opgebouwd. Voorbeeld hiervan is de situatie bij de AIVD.

Ons advies is: Geef bij eventuele bezuinigingen concreet aan welke taken gaan vervallen en kies niet voor de gemakkelijke oplossing van de kaasschaafmethode.

Vitaal en divers ambtenarenapparaat

Wij staan voor een vitale Rijksoverheid, die een afspiegeling is van de maatschappij en waarbij ambtelijk vakmanschap centraal staat. Dit betekent dat er sprake dient te zijn van voldoende loopbaankansen en ontwikkelingsmogelijkheden. Gezien de bestaande vergrijzing van ons ambtenarenapparaat, onderschrijven wij het belang van nieuw bloed. Wij pleiten dan ook voor een evenwichtig beleid waarbij, naast aandacht voor duurzame inzet van ambtenaren, er ruimte geboden wordt aan de volgende generatie. Hierbij is het vanzelfsprekend van belang dat kennisbehoud wordt geborgd en dat er mogelijkheden geboden worden aan medewerkers om gebruik te maken van afvloeiingsregelingen. Wij verwachten van onze werkgever goed werkgeverschap in deze.

Als bijlage treft u onze eerdere brief aan het Secretarissen-generaal overleg (SGO) aan, waarin wij nader ingaan op bovengenoemde onderwerpen.

Tot slotte wensen wij u veel wijsheid toe bij de uitvoering van uw taak.

Met vriendelijke groet,
Namens de Groepsondernemingsraad Rijk,

J.C. Remmits
Voorzitter

J.W.M. Bongers
Secretaris

b/a
dvs. J.C.M. Schoonen RE RA MGA

Groepsondernemingsraad Rijk
Rijksoverheid

De Secretaris generaal van het ministerie van
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Groepsondernemingsraad
Rijk

Contactpersoon
dhr. E. A. Hercules

T 070 333 63 10

eugene.hercules@
rijksoverheid.nl

Kenmerk
GORR/2016-004

Datum 6 juni 2016
Betreft Koersbrief

Geachte heer van Zwol,

De missie van GOR RIJK is dat Nederland niet zonder goed bestuur kan en niet zonder goede medezeggenschap. De GOR Rijk draagt bij aan een betere rijksdienst en behartigt de belangen van alle medewerkers en organisaties binnen het Rijk. Uitgaande van deze missie treft u bij deze de input aan van de GOR Rijk voor het signaal van het SGO aan de politiek ten behoeve van de kabinetsformatie.

Het betreft een aantal thema's waarvan wij, als centraal medezeggenschapsorgaan van het Rijk, het van belang achten dat ze worden meegewogen in de discussie binnen het SGO voor de kabinetsformatie. Dat laat overigens onverlet dat er door de GOR Rijk op een later moment nog een zelfstandig bericht aan de politiek zal worden afgegeven, dat overigens dezelfde thema's kan bevatten zoals in deze brief verwoord.

Graag willen wij in dit licht de volgende thema's aankaarten:

- Geen taakstelling zonder inhoudelijke keuze;
- Geen grote gebaren maar sturen op effectiviteit;
- Vitaal ambtenarenapparaat als afspiegeling van de maatschappij

Uitgangspunt hierbij is dat ook in de toekomst sprake is van een flexibele en capabele overheid die kan voldoen aan de aan haar gestelde taken.

1. Geen taakstelling zonder inhoudelijke keuze

Grenzen efficiency bereikt

De afgelopen tien jaar is fors ingezet op het efficiënter inrichten van bedrijfsvoering door middel van kostenbesparing. Wij denken dat de te behalen winst inmiddels is behaald.

Hoedt u voor schijnefficiency

De taakstellingen vonden de afgelopen jaren vaak plaats zonder inhoudelijke keuzes. Er werd vaak verondersteld dat door grotere efficiency, dezelfde taken konden worden uitgevoerd met minder mensen en middelen.

Dit heeft op veel plaatsen geleid tot schijnefficiency. Taken zijn optisch zogenaamd verdwenen, maar in de praktijk simpelweg bij andere functies ingeschoven. Administratieve klussen, die eerder door medewerkers in lagere loongroepen werden uitgevoerd, zijn nu belegd bij veel duurder krachten. Zo zijn bijvoorbeeld inspecteurs op diverse plekken bij het Rijk tot 40% van hun tijd bezig met administratieve taken. Dit gaat ten koste van de effectiviteit van de inspectie van de Rijksoverheid en leidt tot overbelasting en demotivatie van rijksambtenaren.

Interne focus ten koste van effectiviteit

Ook hebben de afgelopen taakstellingen geleid tot vele opeenvolgende reorganisaties en grote structuurwijzigingen. Deze structuurwijzigingen dwingen de rijksambtenaar te vaak om de focus te richten op de eigen organisatie en bedrijfsvoering. Maar dat is niet waar wij mee bezig zouden moeten zijn. Wij zijn er "Voor Nederland." En wij willen onze beschikbare capaciteit ook zoveel mogelijk daarvoor inzetten.

Centralisatie en concentratie bedrijfsvoering kent grenzen

Wij wijzen erop dat de centralisatie en concentratie van de bedrijfsvoering zijn grenzen kent en dat deze momenteel doorschieten met nadelige gevolgen voor de primaire taken van Defensie, Belastingdienst, Rijkswaterstaat, IND, DJI en Raad voor de rechtspraak. Wij onderschrijven het signaal dat door de grote uitvoeringsorganisaties in deze is gegeven.

Volledigheidshalve wijzen wij erop dat de grote uitvoeringsorganisaties een zeer groot deel van de Rijksdienst beslaan en dan ook van essentieel belang zijn voor de doeltreffendheid hiervan.

Kennisverlies als gevolg van ondoordachte taakstellingen

Ook zien we dat ondoordachte taakstellingen kennisverlies met zich meebrengt, welke later weer moeizaam moet worden opgebouwd of leidt tot dure inhuur van externen. Als voorbeeld noemen we de cyclische beweging bij de AIVD.

Kortom: geen taakstelling zonder inhoudelijke keuze

Door het jarenlang bezuinigen is de rek in het ambtenarenapparaat er behoorlijk uit. Bij nieuwe bezuinigingen is het dan ook aan de politiek om aan te geven welke taken komen te vervallen. Dit vanuit een lange termijn visie.

Als GOR Rijk vinden wij het belangrijk dat u als bestuurder, tezamen met uw collega SG's, geen nieuwe taakstelling zonder een duidelijke inhoudelijke keuze vanuit de politiek meer accepteert.

2a. Geen grote gebaren...

In de "daadkrachtige besluiten" van de afgelopen jaren werden vaak de bestaande structuren c.q. werkwijzen omgegooid. Het effect is de bekende pendelbeweging: de nadelen van de ene keuze moeten met de andere keuze weer ongedaan gemaakt worden, maar ook de andere keuze heeft zijn ongewenste gevolgen, die door de beweging terug weer moeten worden opgevangen. Een voorbeeld hiervan is centraliseren en dan weer decentraliseren. Dit vergt veel energie en gaat ten koste van de focus.

2b. Maar sturen op effectiviteit

De wereld van de Rijksoverheid kenmerkt zich door de beweeglijkheid van de omgeving. Een land is nooit af, zoals Minister Blok al eens zei, en de opgaven waar wij als rijksambtenaren mee te maken krijgen, vragen telkens weer om een andere aanpak - al was het maar, omdat de omgeving verandert. Om hier adequaat op te kunnen reageren, hebben we behoefte aan een flexibele organisatie, die het toestaat dat er verschillende manieren van aanpak of organisatievormen naast elkaar kunnen bestaan. Er is geen sprake van one size fits all.

Wel onderschrijven wij het grote belang van interdepartementale samenwerking dat reeds in toenemende mate plaats vindt.

Als GOR Rijk vinden wij het belangrijk dat de politiek zich met name richt op beleid en dat de wijze waarop de bedrijfsvoering invulling krijgt zoveel mogelijk buiten het politieke domein blijft. Oftewel vanuit de politiek sturing op wat er moet gebeuren. Hoe het gebeurt is aan het rijksapparaat.

3. Vitaal ambtenarenapparaat als afspiegeling van de maatschappij

Het zijn de mensen die het doen

Het zijn de mensen die het doen, zoals in de mobiliteitsbrief ook is geformuleerd. Dit betekent dat de focus moet liggen op ambtelijke kwaliteit door vakmanschap, ontwikkeling van medewerkers, en daarmee ook de ontwikkeling van de HRM functie, opleiding, gesprekscyclus, doelgroepenbeleid, diversiteit. Dit vraagt iets van ons en het vraagt iets van de organisatie.

De flexibiliteit die van rijksambtenaren wordt verwacht, bijvoorbeeld door geregeld van functie te veranderen, blijkt in de praktijk vaak op obstakels te stuiten.

Goed personeelsbeleid is van essentieel belang en verdient dan ook hoge prioriteit. De afgelopen jaren is niet altijd sprake geweest van goed werkgeverschap. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de moeizame Cao-onderhandelingen in het recente verleden. Het personeel moet niet als een kostenpost worden gezien maar als de factor die het verschil maakt.

Groepsondernemingsraad
Rijk

Datum
6 juni 2016

Kenmerk
GORR/2016-004

Vergrijzende overheid

De rijksoverheid heeft, mede als gevolg van het gevoerde beleid de afgelopen jaren, te maken met een sterke vergrijzing van het ambtenarenapparaat. Wij onderschrijven het belang van een duurzame inzet van de oudere rijksambtenaren en een goed seniorenbeleid.

Daarnaast onderkennen wij het belang van nieuw bloed binnen de Rijksoverheid. De instroom van jonge talentvolle ambtenaren is te gering en daarnaast is het moeilijk om deze vast te houden. Dit mede als gevolg van onvoldoende doorgroeimogelijkheden. Wij pleiten voor een evenwichtig beleid waarbij, naast aandacht voor duurzame inzet van ambtenaren, er ook oog is voor afvloeiingsmogelijkheden voor oudere medewerkers, zodat ruimte wordt geboden aan de volgende generatie. Hierdoor wordt ook een betere afspiegeling binnen het ambtenarenapparaat van de maatschappij bereikt en daarmee de kloof tussen de rijksoverheid en de maatschappij verkleind. Op deze wijze geeft de Rijksoverheid een positief signaal af richting de volgende generatie die moeilijk aan het werk komt en deels voor de arbeidsmarkt verloren dreigt te gaan. Wij onderschrijven in dit verband het belang om ook kansarme jongeren in dienst te nemen en door goede coaching een tweede kans te bieden.

Dan meer HR-ondersteuning gewenst...

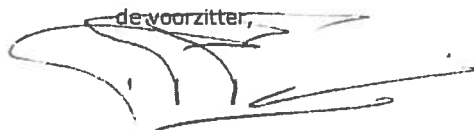
De gewenste flexibiliteit vereist ook een andere werkwijze binnen de HRM afdelingen. De GOR Rijk kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de HRM afdelingen, zeker de afgelopen jaren, er meer waren voor het management dan voor de medewerker. Maar als we van de medewerker vragen regie op de eigen loopbaan te nemen, en als er meer sturing komt op de ontwikkeling van mensen, dan mag de medewerker verwachten dat hij hierbij actief ondersteund wordt door een personeelsadviseur. Dit vraagt om een grondige herinrichting van de HRM functie, met deskundigheid in de nabijheid van de rijksambtenaar. Wanneer de rijksambtenaar wordt "ontzorgd" door een professionele HR-organisatie, zal de flexibiliteit binnen de organisatie toenemen. Flexibele, adaptieve medewerkers gedijen niet in een starre organisatie. Dit betekent dat de rijksambtenaar als een professional moet worden aangestuurd en dat hij binnen kaders de ruimte krijgt om zelfstandig te opereren. Daarnaast is het wenselijk dat oneigenlijke taken bij hem worden weggenomen, zodat hij zich op zijn professe kan richten.

De GOR Rijk is gaarne bereid met u van gedachten te wisselen betreffende de bovenstaande materie.

Met vriendelijke groet,

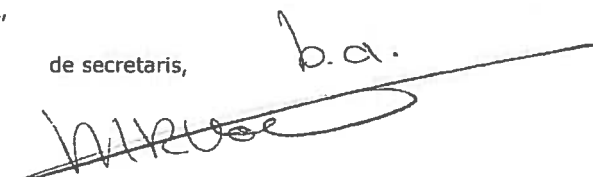
Namens de Groepsondernemingsraad Rijk,

de voorzitter,

Drs. P.P. Panis

de secretaris,

b.a.

E.A. Hercules

Groepsondernemingsraad Rijk
De heer J.C. Remmits
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG

Kenmerk: 201700273

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer Remmits,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Drs. E.W. Schippers'.

Drs. E.W. Schippers

Samenwerkende solidariteitsorganisaties
p.a. docP
Postbus 28139, 3003KC Rotterdam

Aan de Informatuur
Mevrouw Edith Schippers
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp: beleid Palestina / Israël

Rotterdam, 24 maart 2017

Geachte Informatuur,

Dit jaar gaat de Israëlische bezetting van de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook zijn 50^e jaar in. In 1967, het jaar van de verovering, nam de VN Veiligheidsraad Resolutie 242 aan, waarin Israëls terugtrekking uit de bezette Palestijnse gebieden werd geëist.

In plaats van zich terug te trekken eigente Israël zich deze gebieden steeds meer toe ten koste van de inheemse Palestijnse bevolking, met een omvangrijke territoriale herinrichting. Dit gebeurt door middel van grote nederzettingen uitsluitend voor bewoning door joodse Israëliërs, een Muur die grotendeels op Palestijns grondgebied is gebouwd, diverse soorten infrastructuur zoals wegen, stortplaatsen en waterleiding, ontginning van grondstoffen zoals water, cement, mineralen en gas, grootschalige exploitatie van landbouwgrond en monopolisering van toerisme, alles uitsluitend ten behoeve van joodse bewoners van Israël en joodse immigranten. Voeg daarbij een zware militaire aanwezigheid, die grote druk uitoefent op de autochtone Palestijnse bevolking. De Gazastrook heeft zeer geleden onder drie allesverwoestende oorlogen door een van de sterkste legers ter wereld, en zucht al 10 jaar onder een totale blokkade. Het bovenstaande druist in tegen het Internationaal Recht, in het bijzonder de Vierde Conventie van Genève, die stelt dat een bezettende macht zijn eigen burgers niet naar bezet gebied mag overbrengen, en de vierde Haagse Conventie, die stelt dat een dergelijke macht enkel wijzigingen in het bezette gebied mag doorvoeren die militair gezien absoluut noodzakelijk zijn of die de bezette bevolking ten goede komen. De Palestijnen hebben om dit alles niet gevraagd.

In december 2016 werd VN Veiligheidsraad Resolutie 2334 aangenomen die eist dat Israël zijn kolonisatie van de Westelijke Jordaanoever beëindigt. Israëls reactie op de resolutie maakte overduidelijk dat het van plan is juist meer nederzettingen te bouwen. Een tweestaten oplossing, voor zover die ooit kans van slagen had, is nu geheel van de baan. Wat rest is een apartheidsstaat, waarin Palestijnen door joodse zionisten worden overheerst, gediscrimineerd, onderdrukt en buitengesloten, zie o.a. het recente, in opdracht van UNESCWA opgestelde rapport "[Israeli Practices towards the Palestinian People and the Question of Apartheid](#)". Het rapport concludeert, op basis van gedegen onderzoek en een overweldigende bewijslast, dat *"Israël een apartheidsregime heeft opgelegd aan de Palestijnse bevolking als geheel, waar ze zich ook bevinden. Dit regime strekt zich uit over Palestijnen in Israël zelf, in de sinds 1967 bezette gebieden, en in de diaspora."*

Dit is de situatie die een nieuwe Nederlandse regering aantreft bij aanvang van haar regeerperiode.

Nederland is formeel tegen Israël's kolonisatiebeleid, is tegen apartheid en zegt economische betrekkingen met de nederzettingen te ontmoedigen. Toch is de Nederlandse regering door dik en dun Israël's bondgenoot en samenwerkingspartner gebleken, en gaat omzichtig met Israël om. Opeenvolgende regeringen, inclusief het kabinet Rutte II, hebben de facto een grote lankmoedigheid aan de dag gelegd waar het kritiek op en maatregelen tegen Israël betreft. Nederland heeft Israël hiermee in een uitzonderingspositie geplaatst. De nieuwe Nederlandse regering moet zich nu de vraag stellen: willen wij hiermee doorgaan? De ondertekenaars van deze brief dringen erop aan dat de nieuwe Nederlandse regering zich wegens haar verplichtingen op grond van het Internationaal Recht sterk zal maken voor een rechtvaardige oplossing.

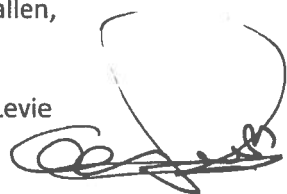
In de komende kabinetsperiode verwachten wij van Nederland dus een eerlijk en stevig beleid zodat het onrecht dat de Palestijnen wordt aangedaan stopt. In het bijzonder dringen wij aan op de volgende maatregelen, totdat Israël zich gaat houden aan zijn internationale verplichtingen:

- De regering moet zich inzetten voor opschorting van het EU-Israël Associatieakkoord, wegens Israël's schendingen van art. 2 dat bepaalt dat het akkoord gebaseerd is op principes van democratie en mensenrechten.
- Er moet een importverbod komen op producten van Israëlische nederzettingen in de bezette gebieden. Ook ander economisch verkeer, evenals personenverkeer van en naar de nederzettingen moet worden verboden.
- Het Samenwerkingsforum met Israël moet worden bevroren.
- Er moet een einde komen aan bevoorrechtiging van AOW-gerechtigden in de nederzettingen, teveel ontvangen AOW moet worden terugbetaald
- Nederland tekent protest aan tegen Israël's nieuwe discriminatoire wet die het mogelijk maakt onder andere Nederlandse activisten en vertegenwoordigers van mensenrechtenorganisaties die naar Palestina en Israël afreizen, te weren en terug te sturen. Palestina is op geen enkele andere manier te bereiken dan door tussenkomst van Israël. Hierdoor komen Palestijnen in een nog groter isolement.

Wij zien uit naar een regeerperiode waarin beleid gevoerd gaat worden dat nieuwe hoop zal geven aan allen die in Palestina en Israël strijden voor een rechtvaardige oplossing. Wij vragen u daarmee reeds in de formatie rekening te houden.

Namens allen,

Benji de Levie

Lijst ondertekenende organisaties:

Aidoun
Breed Platform Palestina in Haarlem
Christian Peacemaker Teams – Nederland
Diensten en Onderzoek Centrum Palestina
EMCEMO
Groningen-Jabalya
Het Palestijnse Huis
Internationale Socialisten
Nederlands Palestina Komitee

Kairos-Sabeel Nederland
PA-IS
Palestijnse Gemeenschap Nederland
Palestina Komitee Rotterdam
PalestineLink
Stichting Palestijnse Vrouwen Nederland
Stichting Palestina
TIYE International
Vrouwen in het Zwart

Samenwerkende solidariteitsorganisaties
p/a docP
De heer B. de Levie
Postbus 28139
3003 KC ROTTERDAM

Kenmerk: 201700275

Den Haag, 5 april 2017

Geachte heer De Levie,

Dank voor de brief die ik van u mocht ontvangen.

In het kader van mijn werkzaamheden ontvang ik een grote hoeveelheid brieven, nota's en verzoeken.

Ik vertrouw erop dat u zult begrijpen dat het voor mij niet mogelijk is om daarop inhoudelijk te reageren.

Hoogachtend,

Drs. F.A. Schippers

